

LBRIS

We know
books

JULES VERNE

DRUMUL FRANȚEI

ȘI

GIL BRALTAR

Ilustrații de G.Roux

Traducere și note de Traian Fintescu

LITERA

București

DRUMUL FRANȚEI

I	5
II	18
III	26
IV	33
V	42
VI	50
VII	59
VIII	68
IX	75
X	83
XI	90
XII	99
XIII	110
XIV	118
XV	127
XVI	137
XVII	144
XVIII	150
XIX	164
XX	175
XXI	187
XXII	196
XXIII	205
XXIV	213
XXV	220

GIL BRALTAR

I	229
II	232
III	234
IV	236

I

Numele meu este Natalis Delpierre. M-am născut în 1761, la Grattepanche, un sat din Picardia. Tata era cultivator pe moșia marchizului d'Estrelle. Mama îl ajuta cum se pricepea ea mai bine. Surorile mele și cu mine făceam același lucru ca și mama. Tata nu avea avere și nici nu trebuia să posede vreodată o proprietate particulară.

Nu era numai cultivator, ci, în același timp, și cântăreț în strănă. Avea o voce răsunătoare, care se auzea din cimitirul alăturat bisericii. Ar fi putut fi preot – ceea ce numim noi un țăran înmuiat în cerneală. Vocea este tot ceea ce am moștenit de la el, sau aproape totul.

Tata și mama au muncit din greu. Au murit în același an, în `79. Dumnezeu să-i odihnească!

Dintre surorile mele, cea mare, Firminie, avea, la vremea în care s-au petrecut întâmplările despre care vreau să vă vorbesc, patruzeci și cinci de ani, cea mică, patruzeci, iar eu, treizeci. Atunci când au murit părinții mei, Firminie era măritată cu un om din Escarbotin, Bénoni Fanthomme, un simplu lăcătuș, care n-a izbutit niciodată să se căpătuiască, deși nu se poate spune că nu era priceput în meseria lui. Cât privește copiii, în `81 avea deja trei, iar patru ani mai târziu s-a pricopsit și cu al patrulea. Irma a rămas fată bătrână și este și astăzi. Nu puteam deci să mă bizui nici pe ea, nici pe familia Fanthomme ca să-mi croiesc un drum în viață. Așa că m-am descurcat de unul singur. Și n-aș zice că m-am descurcat rău, de vreme ce acum, la bătrânețe, pot să îi ajut pe ai mei.

Tata a murit primul, mama, șase luni mai târziu. Am suferit mult. Ce să-i faci? Asta ne este soarta! Trebuie să ne despărțim și de cei care ne sunt dragi, la fel ca și de cei care nu ne sunt dragi. Așa că să încercăm să fim dintre cei îndrăgiți atunci când, la rândul nostru, vom pleca de pe lumea asta.

După ce ne-am achitat de toate datoriile, nu ne-au rămas de pe urma tatei nici măcar o sută cincizeci de livre – economiile a șaizeci de ani de muncă! Am împărțit totul, surorile mele și cu mine. Altfel spus, ne-am ales cu praful de pe tobă!

Iată-mă, așadar, la optsprezece ani, cu nu mai mult de douăzeci de pistoli în buzunare. Dar eram voinic, ditamai matahala, făcut pentru munca grea, și țineam la tăvăleală! Și, unde mai pui, aveam și voce! Totuși nu știam nici să scriu, nici să citesc. N-am învățat decât

mai târziu, așa cum veți vedea. Și când n-o faci la vremea cuvenită, tare greu o mai scoți la capăt. Felul în care îți exprimi ideile rămâne pentru totdeauna greoi, ceea ce, din păcate, se va vedea din plin și în povestirea de față.

Ce urma să se întâmple cu mine? Eram sortit să continui meseria tatălui meu? Să asud din greu pentru alții, ca să mă trezesc sărac lipit pământului la capătul vieții? Tristă perspectivă, care nu-mi surâdea deloc. O întâmplare avea să-mi hotărască soarta.

Un văr al marchizului d'Estrelle, contele de Linois, sosi într-o bună zi la Grattepanche. Era ofițer, căpitan în regimentul de la Fère. Avea un concediu de două luni și venise să și-l petreacă la ruda lui. Și, într-adevăr, se distra pe cinste. Întâi, vânătoarea: de mistreți, de vulpi; cu gonași, cu câini, care de care mai grozavă, care de care mai interesantă. Apoi sindrofiile: lume bună, oameni subțiri, fără s-o mai punem la socoteală pe nevasta marchizului, care era o doamnă marchiză adevărată, ce mai!, jos pălăria, și frumoasă foc pe deasupra.

Eu, din toată societatea, nu aveam ochi decât pentru căpitanul de Linois. Un ofițer deloc încuiat, care stătea bucuros la taclale cu tine. Îmi intrase în cap să mă fac soldat. Nu e ăsta lucrul cel mai bun pe care îl poți face atunci când trebuie să-ți câștigi pâinea cu brațele tale, iar brațele astea sunt înșurubate într-un trup voinic? De altfel, dacă te porți așa cum se cuvine, dacă ai curaj și dacă te mai și ajută un pic norocul, nu există niciun motiv să rămâi în drum dacă pornești cu piciorul stâng și nu pierzi cadența.

Înainte de '89, multă lume își închipuia că un simplu soldat, un fiu de burghez sau de țăran, nu poate să ajungă în vecii vecilor ofițer. E o greșeală. Mai întâi, dacă ai voință și dacă știi cum să te porți, ajungi subofițer fără să te străduiești prea mult. După aceea, atunci când ai exercitat această funcție vreme de zece ani în timp de pace, sau vreme de cinci ani în timp de război, înseamnă că ai îndeplinit condițiile ca să obții epoleții. Din sergent ajungi locotenent, din locotenent,

căpitan. Pe urmă... Stai așa! Este interzis să mergi mai departe. De fapt, era deja frumos.

Contele de Linois remarcase deseori, în timpul vânătorii, vigoarea și agilitatea mea. Desigur, nu mă puteam compara cu un câine în ceea ce privește flerul și inteligența. Dar nu exista hăitaș în stare să mă întreacă, goneam de-mi sfârâiau călcâiele.

- Îmi pari un băiat iute și solid, îmi zise într-o zi contele de Linois.
- Da, domnule conte.
- Și cu brațe puternice?
- Ridic trei sute douăzeci.
- Felicitările mele!

Și asta a fost tot. Dar lucrurile nu aveau să se oprească aici, așa cum se va vedea.

Pe vremea aceea, exista în armată un obicei ciudat. Se știe cum erau ademeniți flăcăii în armată. În fiecare an, recrutorii veneau să cotrobăie prin regiune. Te făceau să bei peste măsură. Semnai o hârtie, dacă erai știutor de carte. Făceai o cruce, când nu știai decât să așezi în cruce două bețe, unul peste altul. Era la fel de bună ca o semnătură. După care primeai o sută de franci, pe care-i beai chiar înainte de a-i băga în buzunar, îți făceai bagajul și te duceai să-ți rupi oasele pentru binele patriei.

Or, modul acesta de a proceda nu-mi convenea deloc. Dacă îmi intrase în cap să fiu soldat, nu voiam să mă vând. Cred că voi fi înțeles de toți cei care au puțină demnitate și respect pentru ei înșiși.

Ei bine, pe vremea aceea, atunci când un ofițer obținea un concediu trebuia, după cum spunea regulamentul, să aducă la întoarcere unul sau doi recruți. Subofițerii aveau, de asemenea, această obligație. Prețul recrutării varia atunci între douăzeci și douăzeci și cinci de livre.

Știam toate acestea și aveam planul meu. Așa că, atunci când concediul contelui de Linois ajunsese la sfârșit, mă înfățișai plin de îndrăzneală în fața lui și îi cerui să mă ia recrut.

Eu, din toată societatea, nu aveam ochi decât pentru căpitanul de Linois.

- Pe tine? exclamă el.
- Da, domnule conte.
- Câți ani ai?
- Optsprezece.
- Și vrei să fii soldat?
- Dacă nu aveți nimic împotrivă și vă face plăcere.
- Nu mie trebuie să-mi placă, ci ție!
- Îmi place.
- Aha! Momeala celor douăzeci și cinci de livre...
- Nu, dorința de a-mi sluji patria. Și, cum mi-ar fi rușine să mă vând, nu voi lua cele douăzeci de livre ale dumneavoastră.
- Cum te cheamă?
- Natalis Delpierre.
- Ei bine, Natalis, ești pe placul meu.
- Încântat să vă fiu pe plac, căpitane.
- Și dacă ești dispus să mă urmezi, vei ajunge departe.
- Vă voi urma ca o umbră.
- Te previn că voi părăsi regimentul de la Fère și mă voi imbarca. Nu te sperie oceanul?
- În niciun fel.
- Bun! O să-l treci. Știi că ne luptăm să-i alungăm pe englezi din America?
- America? Ce e America?
- Într-adevăr, nu auzisem în viața mea de America!
- O țară dată naibii, răspunse căpitanul de Linois, o țară care se bate să-și cucerească independența! Acolo, încă de acum doi ani, marchizul de Lafayette a făcut să se vorbească despre el. Or, anul trecut, regele Ludovic al XVI-lea a promis sprijinul soldaților săi pentru a veni în ajutorul americanilor. Contele de Rochambeau urmează să plece împreună cu amiralul de Grasse și șase mii de oameni. Am de gând

– Ei bine, Natalis, ești pe placul meu.

să mă imbarc alături de el pentru Lumea Nouă și, dacă vrei să mă însoțești, vom merge să eliberăm America.

– Atunci, să mergem să eliberăm America!

Iată cum, fără să știu mai mult, am fost recrutat în corpul expediționar al contelui de Rochambeau și am debarcat la Newport în 1780.

Vreme de trei ani am stat departe de Franța. L-am văzut pe generalul Washington – un uriaș de aproape un metru și optzeci, cu picioare mari, mâini mari, uniformă albastră cu reverele de culoarea pielii de capră sălbatică, adică galben deschis, și cocardă neagră. L-am văzut pe generalul Paul Jones, la bordul vasului său, *Bonhomme Richard*. L-am văzut pe generalul Anthony Wayne, poreclit „Turbatul”. M-am luptat de multe ori, nu înainte de a-mi face semnul crucii cu primul meu cartuș. Am participat la bătălia de la Yorktown, în Virginia, unde, după ce a încasat o chelfăneală pe cinste, lordul Cornwallis s-a predat generalului Washington. M-am întors în Franța în '83. Scăpasem teafăr, fără nicio rană, simplu soldat, ca la început. Ce vreți, nu știam să citesc!

Contele de Linois s-a întors împreună cu noi. Voia să mă ia cu el în regimentul de la Fère, unde urma să-și recapete locul. Or, pe mine mă bătea gândul să intru la cavalerie. Iubeam caii din instinct și, ca să ajung să am calul meu, ca ofițer, trebuia să aștept să urc grad după grad, o veșnicie!

Știi bine cât de ispititoare e uniforma de infanterist și cât de arătoasă: coada, pușca, aripile de porumbel, curelele albe în cruce. Dar ce vreți? Calul e cal, și, după o lungă chibzuință, mi-am descoperit vocația de cavalerist.

Așa că i-am mulțumit contelui de Linois, care mă recomandă prietenului său, colonelul de Lostanges, și mă înrolai în regimentul Royal-Picardie.

Îl iubesc, frumosul regiment, m-am îndrăgostit de el de la prima vedere, și să-mi fie iertat dacă vorbesc despre el cu o înduioșare ridicolă poate! Acolo am făcut carieră, stimat de șefii mei, de a căror protecție nu am fost lipsit niciodată și care nu m-au lăsat niciodată în drum, cum se zice în satul meu.

De altfel, câțiva ani mai târziu, în '92, regimentul de la Fère urma să se afle sub comanda generalului austriac Beaulieu, un comandant tare ciudat în raporturile cu oamenii săi, așa că nu aveam de ce să regret că nu mai făceam parte dintre ei. Nu spun mai multe.

Revin, așadar, la Royal-Picardie. Nu se află pe lume un regiment mai frumos. Era familia mea. I-am rămas credincios până când a fost desființat. Eram fericit. Fluieram toate marșurile și toate cântecele la goarnă, căci mereu am avut prostul obicei să fluier printre dinți. Dar mi se trecea cu vederea, după cum veți vedea.

Vreme de opt ani de zile nu am făcut altceva decât să trec din garnizoană în garnizoană. Nici cea mai mică ocazie de a da piept cu dușmanul. Da, dar viața asta are farmecul ei atunci când știi cum să te bucuri de ea. Și apoi, să colinzi lumea, e ceva pentru un picard¹ picardizând, așa cum eram eu. După America, oleacă de Franța, așteptând să țin pasul aproape în lungile marșuri prin Europa. Eram la Sarrelouis în '85, la Angors în '88, în '91 în Bretagne, la Josselin, la Pontivy, la Ploërmel, la Nantes, cu colonelul Serre de Gras, în '92 la Charleville, cu colonelul de Wardner, colonelul de Lostende, colonelul La Roque și, în '93, cu colonelul Le Compte.

Dar am uitat să spun că, începând cu 1 ianuarie '91, a intervenit o lege care a modificat compoziția armatei. Royal-Picardie a fost clasat al 20-lea regiment al cavaleriei de luptă. Organizarea aceasta a durat până în 1803. Totuși regimentul nu și-a pierdut vechea denumire.

¹ Locuitor din Picardia.

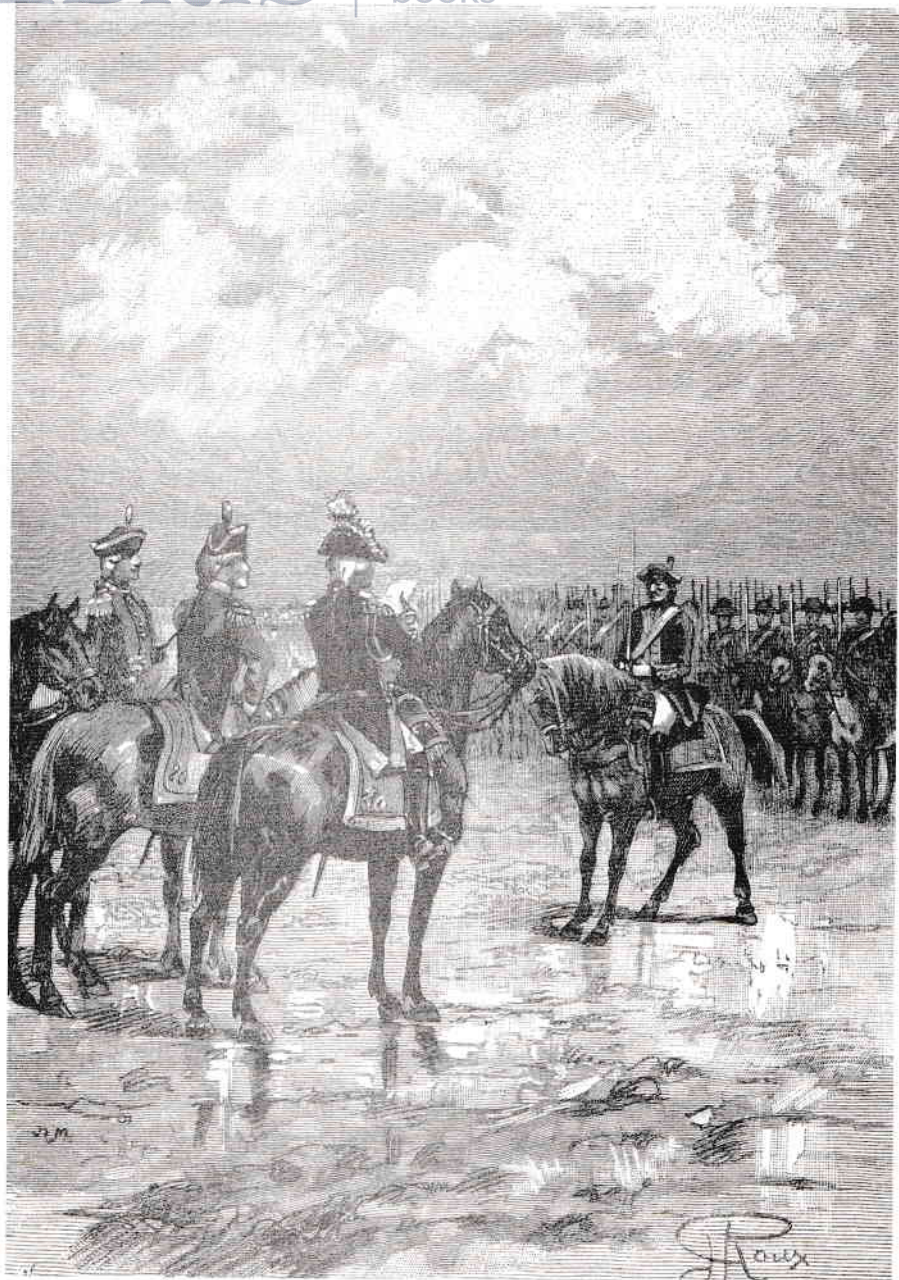
A rămas Royal-Picardie („Picardia Regală”), deși, de câțiva ani, în Franța nu mai exista rege.

Sub colonelul Serre de Gras, am fost făcut brigadier, spre marea mea satisfacție. Sub colonelul de Wardner, am fost numit sergent, ceea ce mi-a făcut și mai multă plăcere. Aveam atunci treisprezece ani de serviciu, o campanie și nu fusesem rănit niciodată. Era o avansare pe cinste, trebuie să fiți de acord cu mine. Nu puteam să mă ridic mai sus pentru că, repet, nu știam nici să scriu, nici să citesc. În schimb, fluieram întruna, și totuși nu e prea convenabil pentru un subofițer să se ia la întrecere cu mierlele.

Sergentul Natalis Delpierre! Aveam cu ce să mă fălesc și aveam de ce să mă bat cu pumnul în piept! Așa că îi eram foarte recunoscător colonelului de Wardner, deși era atât de aspru cu noi și trebuia să i te supui orbește. În ziua aceea, soldații din compania mea au tras în sacul meu de campanie, iar colonelul mi-a prins pe mâneci galoanele care nu trebuiau niciodată să mi se ridice până la coate.

Pe vremea aceea eram în garnizoana de la Charleville, când am solicitat și am obținut un concediu de două luni. Tocmai povestea acestui concediu vreau să v-o istorisesc cât mai exact cu putință. Iată din ce motive.

De când am ieșit la pensie, m-am referit de multe ori la campaniile mele în timpul serilor când stăteam la povești în satul Grattepanche. Prietenii m-au înțeles greșit, sau chiar aproape deloc. Unul spunea că mă aflam la dreapta, când, de fapt, eram la stânga; altul că eram la stânga, când, în realitate, eram la dreapta. Și atunci, urmau dispute care nu se mai sfârșeau, între două pahare de cidru sau două cafeluțe. Lucrul acesta mi s-a întâmplat mai ales cu concediul meu din Germania, în legătură cu care nu ne înțelegeam deloc. Or, de vreme ce am învățat să scriu, este cazul să iau condeiul și să aștern pe hârtie povestea acestui concediu. Așa că m-am pus pe treabă, deși am ajuns la vârsta de șaptezeci de ani. Dar memoria e încă bună și,

Royal-Picardie a fost clasat al 20-lea regiment al cavaleriei de luptă.